

Διαπλοκή έπους και μυθοπλασίας

Με φόντο τη Γαλλική Επανάσταση

Μάρω Στασινοπούλου
Οι Φυγάδες της Βαστίλλης
εκδ. *Ενάλιος*

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ**

«**Οι Φυγάδες** της Βαστίλλης» είναι ένα μυθιστόρημα που συνδυάζει το έπος μιας εποχής με μια δυνατή συγκρουσιακή, συναισθηματική περιπέτεια. Είναι ένα μυθιστόρημα που συνδέεται με σημαντικά επεισόδια της γαλλικής ιστορίας, εισάγοντας τον αναγνώστη στην εποχή της Γαλλικής Επανάστασης.

Η διαπλοκή της ιστορίας με τη μυθοπλασία, και στο πλαίσιο αυτό, του ρεαλισμού με το ευρηματικό στοιχείο της επινόησης, που αντιστοιχεί στην επεξεργασία του μύθου, είναι ο ένας άξονας του μυθιστορήματος. Ένας δεύτερος άξονας, άμεσα απόρροια του πρώτου, είναι η διαπλοκή της συλλογικής με την ιδιωτική ζωή. Αυτό προκύπτει από τη συνύπαρξη προσώπων πλασματικών με πρόσωπα ιστορικά, όπως ο πρωταγωνιστής του μυθιστορήματος, ο ζωγράφος Ζαν Ονορέ Φραγκονάρ, οι διαφωτιστές Βολταίρος και Ρουσσώ, καθώς και από τα ιστορικά στοιχεία, με τα οποία η αφήγηση είναι διάστικτη, δημιουργώντας έτσι δύο παράλληλους και διασταυρούμενους χρόνους δράσης. Ο ένας χρόνος είναι αυτός της επανάστασης, που διαδραματίζεται έξω, στους δρόμους των Παρισίων, και ο άλλος είναι ο προσωπικός, που διαδραματίζεται κυρίως σε εσωτερικούς χώρους, αλλά και στην ψυχή των ηρώων. Το μυθιστόρημα πλαισιώνεται και από άλλα πρόσωπα και όλα μαζί συνιστούν μια κοινωνική τοιογραφία: την αριστοκρατία και τον λαό με τον καλλιτέχνη Φραγκονάρ να βρίσκεται μεταξύ δύο αντιμαχόμενων κοινωνικών τάξεων, αφού ο ίδιος προέρχεται

από τις λαϊκές τάξεις και με την τέχνη του έχει εξελιχθεί οικονομικά και κοινωνικά και έχει συνδεθεί ερωτικά με την κόμισσα Πολίν ντ' Ανγκρά.

Και στο σημείο αυτό η Στασινοπούλου δεν βιάζεται να μας δείξει αν οι επιλογές τους δικαιώνονται, κάτι που ενδεχομένως θα οδηγούσε σε απλοϊκές λύσεις, αλλά ρίχνει το βάρος στην αβεβαιότητα της ύπαρξης, στη μεταβλητότητα των αισθημάτων, καθώς και στην ανάδειξη δύο κεντρικών δυνάμεων, που ορίζουν τα πρόσωπα και αποτελούν καταλύτες της πλοκής και της εξέλιξης της: οι δυνάμεις αυτές είναι η ιστορία και ο έρωτας. Πρόκειται για εξωτερικούς και εσωτερικούς μηχανισμούς, στους οποίους αναγνωρίζεται η ίδια δύναμη, ώστε τα ανθρώπινα να μεταμορφώνονται σε συλλογικό και ιδιωτικό, αντίστοιχα, εγώ. Το άτομο φαίνεται ότι δεν μπορεί να προβάλει αντίσταση στην ισχύ τους αλλά, αντίθετα, γίνεται ο φορέας τους και παλεύει για τη δικαίωσή τους.

Καθώς ο μύθος της αφήγησης δένεται με την ιστορία, η ιστορία γονιμοποιεί την αφήγηση, οπότε οι ιδεολογικές αναπαραστάσεις μετατρέπονται σε σκηνοθεσία και εικόνες, κάτι που μας δίνει ζωντανή και βιοματική εκδοχή της ιστορίας. Κι όταν η ένταση κορυφώνεται και η έκβαση πλησιάζει, η ροή της συνείδησης των ηρώων απεικονίζεται με μια σειρά εσωτερικούς μονολόγους, οπότε το διανοητικό συμπλέκεται με το συναισθηματικό, ενώ παράλληλα προβάλλει ο ψυχισμός των ηρώων. Πρόκειται επομένως για μια πολυεστιακή αναπαράσταση των χαρακτήρων, οι οποίοι παρουσιάζονται τόσο εξωτερικά, ως δρώντα πρόσωπα, όσο και εσωτερικά, μέσα από ένα πολύπλευρο και διεξοδικό φωτισμό της ψυχικής τους ιδιοσυστάσιας.